

УДК 821.161.2:82-31

**«ПЕТРІЙ І ДОВБУЩУКИ» І. ФРАНКА В ПАРАДИГМІ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ГОТИКИ**

Р. Б. Голод,

І. В. Гросевич,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, Україна,

E-mail: i_stetska@ukr.net

У статті висвітлено особливості еволюції готичної поетики і її трансформацію в українській літературі на матеріалі роману Івана Франка «Петрії і Довбущуки».

Ключові слова: роман, готичний роман, жанр, загадковий образ, жах, оніричні мотиви, Іван Франко.

Літературна готика досі залишається малодослідженою галуззю в українському літературознавстві. Тим не менше деякі твори, включно з «химерною прозою», дають підстави говорити про так звану українську готичну прозу, особливість якої полягає в поєднанні європейської готичної поетики з національною фольклорно-фантастичною традицією.

Риси готичної прози в українській літературі простежуються в працях таких літературознавців, як І. Лімборський («Західноєвропейський готичний роман і українська література»), С. Решетука («Готика як принцип самоорганізації тексту в оповіданні «Примари Несвізького замку» Олекси Стороженка»), І. Терехова («Елементи готичної прози у творчості М. Костомарова (на прикладі повісті «Кудеяр»)). Що ж до роману І. Франка «Петрії і Довбущуки», то частково його аналіз поданий у дослідженнях І. Денисюка («Історична белетристика та Франкова проза»), Р. Голода («Мікропоетика інтер'єрного опису у прозі Івана Франка»), «Поетика натуралізму в художній прозі І. Франка»), Т. Пастуха («Романи Івана Франка»). Тим не менше риси готики в романі І. Франка «Петрії і Довбущуки» не ставали предметом спеціального дослідження в українському літературознавстві. Це й зумовлює актуальність нашої роботи.

Об'єкт статті – роман Івана Франка «Петрії і Довбущуки».

Предметом дослідження є риси готики і їх модифікації в романі Івана Франка «Петрії і Довбущуки».

Мета статті – висвітлити особливості готичної поетики і її трансформацію в українській літературі на матеріалі роману І. Франка «Петрії і Довбущуки».

Завдання нашого дослідження:

– проаналізувавши роман Івана Франка «Петрії і Довбущуки», виокремити готичні елементи;

– розглянути роман Івана Франка «Петрії і Довбущуки» в парадигмі української літературної готики.

На українських теренах готичні мотиви вперше з'являються ще в барокових творах, де гостроти набула тема смерті, страхів перед потойбічним світом, де людина опиняється під владою темних диявольських сил [6, 157]. За І. Денисюком,

характерною рисою української літературної готики є яскравий фольклоризм, а точніше – міфологізм, побудова сюжетів на зіткненні людини з представниками народної демонології – відьмами, чортами, перелесниками, русалками [4].

На тлі тогочасної української літератури в Галичині роман Івана Франка «Петрії і Довбушуки» (1875-1876) вирізнявся своєю поліпроблемністю, сконденсованою готичною образністю й суспільною тенденційністю.

Характерними рисами, що означають твір «Петрії і Довбушуки» як готичний (а використання елементів багатьох напрямів у їх синтагматичній цілісності зумовило поліваріантність думок літературознавців щодо жанрової дефініції згаданого твору Івана Франка: авантюрно-пригодницький роман (Т. Пастух), химерний/готичний роман (І. Денисюк), повість (Т. Гундорова), соціально-фантастична повість (М. Левченко)), на нашу думку, є передусім наявність містичного бачення світу: таємничість пейзажів («...черва, яка не раз, мов зараза, спадає на гірські бори, позбавила й Чорну гору її зеленої прикраси. Смереки повсихали, галуззя їх пообкришував вітер, а кора лупалася і відставала сама від голих стовбурів дерев. Сумний вид мертвоти і знищення представляв той лісок» [8, 339], «...і знов надворі загудів вітер, зашумів, засвистав, і знов гори розревлися страшними голосами і відгуками громів, і знов задзеленькотіли шиби у вікнах, і знов таємно захиталося і немов прижмурилося світло» [8, 271], «...але щось тужного й сумного чути в шелесті тих буків, у журкоті зимної скальної криниці нижче: якийсь дух таємний, незнаний, а сильний віє в тій самотній та так чудовій околиці...» [8, 251]), деякий містицизм у сюжетотворенні («...на самім вершку Чорної гори (...) стояв непорушно, як камінь, із зложеними навхрест руками, чоловік у гуцульській одежі. Його велетенська стать рисувалася виразно на криваво озаренім небі. Видно було його голову, схилену вниз, а малому Андрієві бачилося, що він поглядає з гори на нього і киває до нього, аби не йшов до лісу» [8, 259], «...як медведі надбігли (...) той сам чоловік летів із гори, але зараз сховався в гушавині. Уже медведі всіх покусали, вже бігли до мене, аж нараз він явився переді мною, підніс руки догори (...) медведі зачали йому леститися коло ніг, як пси» [8, 261].

Важливою рисою поетики готичного роману є т. зв. «загадковий образ». Так, у романі І. Франка «Петрії і Довбушуки» виписано образ таємничого чоловіка, котрий експлікується одному з головних героїв твору – Андрієві Петрію – і завжди є віщом нещастя: «...кілько разів у житті показувався йому той таємний чоловік, що стояв на кривавім тлі вечірнього неба на вершині Чорної гори, стільки разів якась нещастя навідувало Петрієву хату» [8, 268].

Сюжет твору розгортається на тлі міфема про пошук скарбів Олекси Довбуша – легендарного народного месника, перші згадки про виступи якого знайдено в документах за 1738 р. Ось яким постає відомий розбійник на сторінках роману І. Франка «Петрії і Довбушуки»: «лице його заплоске, губи, з котрих долішню зубами прикусував, трохи віддугі, чоло широке, як дошка, а на обох його кінцях кості, дивно якомось вистаючі, творили понад його очима дві продовжні поперечні могилки, мов би насади двох рогів на голові вола» [8, 272]. Як бачимо, навіть портрет Довбуша І. Франко змальовує у виразній готичній тональності.

У більшості готичних романів місце дії – древній, занедбаний, напівзруйнований замок. У розділі роману, названому англійською приповідкою «Мій дім – моя фортеця», є опис замку запізнілого феодала-самодура, проте істотної ролі у структурі романного готизму він не виконує [4]. Значно важливіша роль гошівського монастиря з найстарішою його будовою – приміщенням бібліотеки з найпотемнішими дверцятами, що ведуть у глибинні підземні ходи, де довгі роки переховується уподібнений до духа Довбуш. Через ці двері він підкидає таємничий рукопис і сам з'являється перед пройнятими жахом монахами – настоятелем монастиря і бібліотекарем: «Черці обернулися в німім здивуванні в той бік, звідки доходив тон, і в тій самій хвилі отворилися тайні двері, докладно вправлені в стіну, а яких при поверховім огляданні ніхто не встиг би відкрити. Темнота дихнула холодом

із того отвору, і на її тлі зарисувалася велетенська, висока постать чоловіка в старому, та все ще доброму гірському убранні. Біле, як сніг, волосся покривало його голову, яку старець мимо дуже старого віку, носив просто вгору. Лиця його в темноті не можна було добре розпізнати» [8, 273]. Не епізодичну роль виконує стара хата-пустка на хуторі Довбушівка: колись у ній народився Довбуш, а тепер вона служить схованкою для таємних нарад бандитів і навіть місцем тортур. Саме у цьому осередку жорстокості терпить неймовірні муки скатований і підвішений до стелі Андрій Петрій: «Він [Довбушук] витягнув свою жертву на лаву і повісив на грубий дерев'яний гак у темному куті. Андрій висів омлілий... Шнури вгризалися йому щораз глибше в тіло і проїдалися аж до кості...» [8, 304]. У пожежі в хаті згоріла жінка. У підземній норі, що сполучає печеру із захованими у ній скарбами, з пивницею під хатою, Петрія, охоронця скарбів, один із Довбушуків убиває: «Не сподіваючись ніякого лиха, він [Петрій] при допомозі жорнівки підняв ті двері і, приперши їх до стіни, пішов по сходах до темниці, держачи свічку перед собою. Та ще не дійшов до кінця сходів, коли з пивниці наглим скоком кинувся на нього Ленько, пхнув його ножом у самі груди, а сам кількома скоками, відчинивши сінешні двері, дмухнув надвір. Залопотіли його кроки по подвір'ю, загавкали пси і кинулися йому навздогін, а з пивниці добувалося важке стогнання Петрія, що, одержавши смертельну рану в груди, покотився вниз і випустив із рук свічку, яка тут же погасла. Разом із нею згасло й його життя» [8, 363]. Образ «хати-пустки» як стійкий лейтмотивний символ в естетичній свідомості Івана Франка, «часто матеріалізується на сторінках художніх творів письменника, зокрема у «Петріях і Довбушуках» [1, 16]: «Уже пізня пора, в Довбушуківці всі, здається, полягали спати, тільки в одинокій престарій пустині мигтить блідий каганець і непевним блиском обливає предмети в тій безлюдній і мертвій оселі» [8, 286], «Коли ввійшли до сіней, Андрієві перший раз стало чогось страшно, як побачив тую пустку, тії відлюдні, самотні стіни, як побачив тую колоду серед хати, а на ній шнур, грубе поліно, на обох кінцях затесане і закарбоване, і сокиру» [8, 304].

Жахає шукача скарбів – пройдисвіта Невеличкою – кістяками жінки (Довбушевої дружини) та її дитини одна із печер, в котрій той думав знайти Довбушеві скарби: «Невеличкий ледве-ледве втиснувся тісним отвором до печери. Та, на своє велике розчарування, замість купи золота, побачив серед печери два людські кістяки, покриті перегнаними шматами. Він знов затремтів, мовби голою рукою діткнувся холодної гадюки. Ноги його дилькотали і не могли рушитися з місця, а лице, мов окаменіле, німо дивилося на кістяки. Більший кістяк – се була жінка, як можна було пізнати по шматах одежі і по довгим волоссям, що, хоч протрухлявіле, все ще трималося купи. Жовті кістки лиця виглядали страшно, і Невеличкому здавалося, що по тім кістянім обличчі перебігає від часу до часу демонічний усміх наруги і зневаги» [8, 335]. Єврейські корчми на краю села чи в лісі – теж таємничі. Моторошну картину Довбушуківки (частини села, котра була населена родичами легендарного ватажка опришків), її гнітючої енергетики, автор змальовує крізь призму асоціативно-образного поля онука Довбуша: «Хати Довбушуківки видалися йому живими почварами, що рушались і грозили йому. Навіть здавалося йому, що бачить під власною хатою якусь чорну мару в людським виді, що повзає на руках попід стіни, що в пустині і довкола неї снуються такі самі чорні мари, що десь у пустині замиготіло блідаве світло, мов блудний огник... Дрож пройшла йому поза спиною. Він обернувся поза себе: під Демковою хатою стоять дві мари, тулячися до стіни...Олекса затрясся, мовби хотів отрясти з себе всі погані думки та тривожні привиди ...» [8, 320]. Зловісно-криваві заходи сонця, нічна темрява підсилюють настрій тривоги.

Сприяє розгортанню готичного ефекту й кольористика. Так, у творі переважають похмурі кольори – чорний (чорний темний отвір у землі, «страшний чорний чоловік» [8, 277], «глибока пропасть дихнула холодом і чорною темнотою» [8, 289], «темними рисами вирізувалась Чорна гора» [8, 327]), сірий, червоний («...сонце червоним

світлом облило гору...», «...на криваво озаренім небі...» [8, 259], «...кров, що бризкала високо догори» [8, 352], «немов червона блискавиця» злітає таємний старець [8, 392].

Однією з жанровизначальних рис готичного роману є жах як екзистенційна домінанта-філософема. Її підсилює часте вживання епітетів «дикий», «страшний», що увиразнює атмосферу жаху та містицизму. Так, при зустрічі з Кирилом Петрієм Олекса Довбушук має страшний, дикий вигляд: «...страшні, пронизливі до кості, стогнання...» [8, 265], «...лице його було страшно худе...» [8, 266], «...очі були страшно витріщені та поражали скляним, мертвецьким блиском» [8, 266].

Зазвичай у готичних романах поява духів викликає жах. В арсеналі готичної поетики аналізованого твору їх майже немає. Таємниці в романі, які тримають в напрузі і героїв, і читача, згодом пояснюються раціоналістично. Прочитавши у таємничому рукописі про зустріч з якоюсь невідомою силою, ченці вжахнулися, коли вона з'явилася опівночі у вигляді дідуся, бо сприйняли його за привида [4]. Але це був 119-річний Довбуш, який прибув із підземель монастиря сповідатися. На грані містики – трикратне врятування Андрія Петрія від смерті.

Варто наголосити на сюрреалістично-оніричній площині твору. Приміром, Довбушеві неодноразово сниться один і той же сон, який символічно пророкує його майбутню смерть. Сон Довбуша не є окремим, детально змальованим сновидінням, а лише згадкою про сни, спогадом сну, який становить фрагмент сповіді старого опришка. Якслучно помітив І. Денисюк, життя Довбуша, за Франком, охоплює майже фантастичний хронотоп (йому 119 років) [3, т.2, 27]. Кожних тридцять років йому сниться один і той самий сон: «Мені сниться, що я десь лежу на кам'яній підлозі. Не знаю, чи довго я так спав, коли нараз під мною тріскає підлога, а з-поміж каміння добувається велетенська, чорна, як вугіль, рука, котра подає мені велике письмо. Я десь устаю, йду до світла і читаю: «Житимеш, поки твій рід не буде числити сім членів. Твоя смерть буде знаком, що надходить час роботи. До сповіді приступиш аж перед смертю. А тепер іди й покутуй!» [8, 342]. Привертає увагу також втрата відчуття часу і простору в героя у сновидінні, гротескність, кольористичний контраст, числова символіка. Якщо зважити на трикратну повторюваність цього сновидіння та акцент у ньому саме на семи членах родини, то віщий сон Довбуша можна вважати містичним знаменням, адже «сімка», за біблійними канонами, найбільшого значення набуває в Об'явленні Івана Богослова (сім общин, сім рогів страшного дракона, сім чаш гніву в «Книзі за сімома печатями»), потрібно зняти сім печаток, сім урожайних і сім неврожайних років; крім того, сім дарів Святого Духа, які можна знайти в Катехизисі – Премудрість, Розум, Рада, Кріпость, Знання, Побожність, Боязнь Бога, та сім тайн Святого Духа – Хрещення, Миропомазання, Євхаристія, Сповідь, Оливопомазання, Священство, Подружжя [9], за сім днів Господь створив світ), і означає повноту. Таким чином, експлікуючи імплікатури, стає зрозуміло, що тільки об'єднавшись, Довбуш та його нащадки зможуть повною мірою спокутувати скоєні вчинки.

Сон Олесі Батланівни заслуговує на детальний текстуальний аналіз, оскільки автор задіяв у його моделюванні різні способи творення художнього простору. Сон починається з репродукування спогадів. Олеся пригадує давню розповідь Андрія про те, як його колись врятував загадковий старець. Розповідаючи сон, вона спочатку звертається саме до Андрія, проте згодом, немов забувши про слухачів, дівчина ніби знову переживає жахливий сон, знову повертається в оніричну дійсність.

Біографічні таємниці Довбуша та Ісаака Бляйберга, особливо останнього, поступове пізнання їх становлять окремі сюжетні лінії у запутаному композиційному плетиві [4]. Спочатку незрозуміло, чому стільки уваги у романі присвячено, здавалось би, паралельній сюжетній лінії, нічим не поєднаній з магістральною, – змаганням двох родів за Довбушеві скарби, авантюрому сюжетові про конокрадів. І лише згодом стає ясно, що «зв'язковим» тут є Ісаак Бляйберг — проводир «чесних жидів», відтак вихрест, він виявився сином Довбуша й графині

Емілії й після смерті матері виховувався в родині єврея-корчмаря. Фатальний зміст Долі цього героя закладений вже у семантиці його прізвища, адже з німецької «bleiben» – «залишинець».

Важливим композиційним елементом готичного твору є подорожі та блукання, що у творі Франка трансформуються в архетип дороги. У світовій культурі архетип дороги являє собою пошуки правди, краси, любові; символізує, з одного боку, духовну та соціальну свободу, а з іншого – стан занепокоєння, хвилювання, вічного пошуку. Дорога – це пристрасть до руху, здобуття життєвого досвіду, пошук натхнення, що уособлює складність і мінливість життя [5, 408]. Крім того, дорога є невід'ємним атрибутом поезики готичного роману, який реалізується в мотиві пошуку й блукання головних персонажів.

Небезпеки, що загрожують життю героїв, підстерігають їх саме на дорозі. На дорозі Олекса та Демко Довбушуки намагалися вбити Кирила та Андрія Петріїв; на дорозі Петрії врятували загадкового чоловіка, який згодом виявився сином Довбуша; з дорогою пов'язане життя славного ватажка опришків Олекси Довбуша (за легендою, Олекса був настільки сильним, що перемогти його не могло навіть восьмеро ворогів. А загинув він через кохання. Його наречена Марічка Дзвінчукова зрадила хлопцеві, а її новий чоловік вистрелив опришкові в спину. Поранений Довбуш попросив товаришів віднести його помирати в гори. Та пани по його сліду пустили собак, і ті розтерзали опришка на дванадцять шматків. Як бачимо, І. Франко подає у романі власну інтерпретацію образу легендарного опришка, яка, відповідає поезиці готичного роману).

Один із найбільш знакових типів у системі персонажів готичного роману – патологічний тип, або ж тип людини із зруйнованою психікою. Є божевільні й у романі І. Франка «Петрії і Довбушуки». Т. Пастух, зараховуючи до цього типу Демка Довбушука і його дружину, слушно зауважує: «Помітно, що портрети представників патологічного типу у романі І. Франка мають дещо загальний, позбавлений реальних рис характер. Але досить реалістично відобразив автор внутрішній світ психічнохворих, їхні думки, бажання, емоції» [7, 73].

Стиль роману характеризується вживанням поезики натуралізму та експресіонізму, що проявляється в описах зовнішності героїв, у картинах людських страждань та катувань, депресивних станів. Слід підкреслити натуралістичне змалювання тортур, яких зазнали від опришків єврей та його дружина, а також процес і засоби катування Довбушуком Андрія Петрія [2, 36]. Ось як це змалювано у тексті твору: «Нещасливий задрижав на цілім тілі і прокинувся. Кров плила йому з уст, носа і чола і капала на груди, котрі зарівно були сині, збиті і криваві. Він висів на поліні, котре вгризалось йому до кості в ноги під колінами, плічми опертий був о стіну. Страшний вид був того перед кількома хвилями так хорошого, цвітучого молодця! Око його стратило свій погідний блиск, окровавлене лице було бліде, як у трупа, шнури, которими був зв'язаний, тамували круження крові, а жили видні були на тілі, як синії грубії змії, обкручуючі члени, і здавалося, що готові кожної хвили пукнути і отворити новії впливи крові» [8, 314]. Риси натуралізму відбилися й у описі мертвих дітей, вбитих ведмедами: «Мов снопи на тоці, валялися по цілій поляні нещасливі, пошарпані діти, плаваючи в калюжах власної крові. Глибокі рани, з котрих капала ще кров, вказували, що життя покинуло вже давно їх тіла і що для них немає вже рятунку» [8, 260], а також у змалюванні образу нещасного старця, котрого врятували Петрії, витягнувши із покинутого колодязя, і котрий згодом виявився сином самого Довбуша: «Старець літ, може, 65. Лице його було страшно худе, запале і мало барву щойно зораної іловатої ріллі або, як кажуть, зайшло цілком муравицею. Сиве волосся позлипалося від крові, а руки стирчали, як поламані граблі, на яких, мов довгі зубці, видніли сухі і покручені ревматизмом пальці. Очі заплали кров'ю; вони були страшно витрішені та поражали скляним, мертвецьким блиском. Уста були сині, як гнілі сливи, а напереді стирчали всього-на-всього два чорні зуби. Сухі, як

дошка, груди ледве-ледве підіймалися, – знак, що нещасний ще дихав. Ціле тіло судорожно корчилося, так, як корчиться жаба, котрій відрубали голову» [8, 266].

Надзвичайно важливу функцію у структурі «Петрів і Довбушуків» відіграє дискурс сповіді. Сповідь може мати елементи і хронологічної ретроспекції (як це маємо у аналізованому романі І. Франка), й асоціативної, а назагал є формою проникнення у внутрішній світ людини – у її внутрішнє буття, буття душі. Прикладом тут може слугувати розділ «Сповідь опівночі» із роману, де 119-річний Довбуш сповідається отцю Методію: «І старець [Довбуш] упав на коліна й молився голосно, довго, горячо, молився за прощення своїх гріхів, за добро своєї родини, за добро свого народу, а гарячі сльози, що скочувалися густим градом із очей, були вимовним свідком, що не застило ще серце в старечих грудях і що билося живо, молодечим жаром» [8, 276].

Кожен гріх, як вчить Святе Письмо, своїм наслідком має смерть. Численні гріхи Олекси Довбуша й призвели до багатьох смертей: помер його син Олекса Довбушук, через Довбушеві скарби вбили старого Петрія, ватага опришків на чолі з його онуком замордували ні в чому не винну Рухлю, загинула й Емілія – кохана славного ватажка, зрештою, помер і сам Довбуш, залишивши такий заповіт своїм нащадкам: «Внуки і правнуки мої! Мої терпіння нині кінчаться, а може, й ваші також скінчаться. А все те через ненависть і незгоду. А ви, що лишаєтеся живі і бачите наші муки, терпите і зносите те, що бог на вас зішле, та не побільшуйте свого горя ще власними провинами!» [8, 322]. Як бачимо, мотив смерті, що є провідним у поетиці готичного роману, наявний також у романі І. Франка «Петрії і Довбушуки».

Характерно, що сюжетні лінії часто перериваються у пуантних моментах нарації, а потім несподівано зв'язуються – за законами *mysteryisuspense* (лінія Ісаака Бляйберга, лінія воєводи Шепетинського). Цілком у стилі готики й тісне переплетіння сну й реальності в романі: «І від того часу кожної ночі ставав перед Андрієм незаний, таємний його спаситель. Не раз бачив його наяві при заході сонця на верху Чорної гори на червоному тлі сонячного зарева, і Андрій ніяк не міг собі вяснити, коли бачив його у сні, а коли наяві» [8, 262], «О. Методій щораз ширше витріщував очі і відкривав уста. Його здивування запирило йому віддих. Йому здавалося, що грубі чорні мури бібліотечної келії забажали, на кінець, по довгим часі тяжкого стояння, трохи відпочити і звалитися на нього, мов на подушку, гнетучи його страшно своїм тягарем. Черцєві здавалося навіть часом, що се все сон. Він ущипнув себе навіть у худу ногу і вкусив себе за язик, аби нібито пробудитися, але все те переконувало його ще більше, що се все справді діється, що він не спить, а бачить на правду все те, що бачить» [8, 274].

Отже, роман І. Франка «Петрії і Довбушуки» займає належне місце в парадигмі української літературної готики. Про це свідчать такі наявні в аналізованому творі І. Франка ознаки готичного жанру: таємничий сюжет, загадкові персонажі, містичне бачення світу, опис хати та монастиря як альтернатива середньовічному замку в європейській готичній поетиці, мотиви переслідування, смерті, пошуку й блукань, а також *mysteryisuspense* як невід'ємні атрибути поетики готичного роману.

SUMMARY

I. FRANKO'S STORY «PETRII I DOVBUSHCHUKY» IN PARADIGM OF UKRAINIAN LITERARY GOTHIC

R. B. Holod, I. V. Grosevych,

Carpathian National University named after Vasyl Stefanyk,

57, Shevchenko, St., 76018, Ivano-Frankivsk, Ukraine,

E-mail: i_stetska@ukr.net

In the article the authors described the features of the evolution of the Gothic poetics and its transformation in Ukrainian literature by the example of the story «Petrii i Dovbushchuky».

Keywords: *novel, gothic novel, genre, mysterious figure, horror, motif of dreams, Ivan Franko.*

РЕЗЮМЕ

«ПЕТРИИ И ДОВБУЩУКИ» И. ФРАНКО В ПАРАДИГМЕ УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ ГОТИКИ

Р. Б. Голод,

И. В. Гросевич,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

ул. Шевченка, 57, г. Івано-Франківськ, 76018, Україна,

E-mail: i_stetska@ukr.net

В статті описані особливості еволюції готическої поезики і її трансформації в українській літературі на матеріалі роману Івана Франко «Петрії і Довбущуки».

Ключевые слова: роман, готический роман, жанр, загадочный образ, ужас, мотив сновидений, Иван Франко.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голод Р. Інтер'єр у прозі І. Франка (мікропоетика опису) / Роман Голод // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2003. – Вип. 32. – С. 15-24.
2. Голод Р. Поетика натуралізму в художній прозі І. Франка / Роман Голод // Молода нація. – 2000. – № 4. – С. 35-43.
3. Денисюк І. Исторична белетристика Івана Франка // Денисюк І.О. Літературознавчі та фольклористичні праці: У 3 томах, 4 книгах. – Львів, 2005. – Т. 1. Франкові дослідження. – 21-47 с.
4. Денисюк І. Літературна готика і Франкова проза. – Режим доступу : http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/ukr_literaturoznavstvo/68/68_2006_denysiuk.pdf
5. Коркішко В. О. Архетип дороги в житті і творчості М. В. Гоголя (на матеріалі епістолярію письменника) / В. О. Коркішко // Актуальні проблеми іноземної філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [Відп. ред. В. А. Зарва]. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – Вип. III : Лінгвістика і літературознавство. – С. 408-415.
6. Лімборський І. Західноєвропейський готичний роман і українська література / І. Лімборський // Всесвіт. – 1998. – № 5-6. – С. 157-162.
7. Пастух Т. Романи Івана Франка. – Львів: Каменяр, 1998. – 135 с.
8. Франко І. Я. Петрії і Довбущуки: повість // Франко І. Я. Повісті. – Львів: Каменяр, 1990. – С. 249-367.
9. Яровенко А. В. 24 години Івана Величковського: функція числа у бароковій традиції / А. В. Яровенко // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Філол. науки. – 2005. – Т. 48. – С. 62-68.

Надійшла до редакції 15 січня 2014 р.